

RENDI ORSZÁGGYŰLÉS – RENDI KÉPVISELET

VÁZLAT

Előzmények

Országos közgyűlés (Esztergom, 1267)

Székesfehérvári törvénylátó napok (Aranybulla: „Rendeljük, hogy a szent király ünnepét minden esztendőnként, ha csak valami nagy nehéz ügyek gondja vagy betegségünk meg nem tilt minket, Fehérvárat tartozunk megülni.”)

Gyűlések az Anjouk idején (Rákos mezején tartott „lármás gyűlések” / követküldés)

Az országgyűlésen való megjelenés módja

Személyes, fejenkénti megjelenés 1608-ig

Zsigmond javaslata a követi intézmény bevezetésére (1433)

Választott nemesek (electi nobiles)

Személyes, fejenkénti megjelenés (1495:25. és 26. tc.)

„a király hirdette országgyűlésre [...] négy napon túl senkire se kell várakozni” (1492)

„egyedül csak az elébük terjesztett ügyekről tanácskozzanak” (1495)

„a gyűlést pedig tizenöt nap alatt be kell fejezni” (1498)

Mentesség a személyes megjelenési kötelezettség alól

1608(k.u.):1. tc.

Követküldés állandósulása

Felsőtábla: elnöke a nádor; tagjai a főpapok, a bárók és a mágnások

Alsótábla: elnöke a személynök; tagjai a kisebb papi méltóságok, a vármegyék és a városok követei

Királyi tábla tagjainak meghívása

Királyi biztosok

Az országgyűlés összehívása

Király (nádor, országbíró)

Hírnökök útján / Királyi meghívólevéllel (regalis)

Az országgyűlés helye és ideje

Az országgyűlés összehívásának oka

A főbb tanácskozási tárgyak

Az országgyűlési tárgyak

Adómegajánlás és a sérelmek és kívánalmak orvoslása ▶ alku a király és a diéta között (concurus, XVIII. század)

Törvényhozás: A király és az ország karai és rendjei közösen; törvénycikkek szövegezése ▶ compilerok; törvénycikkek előkészítése ▶ országgyűlési bizottság ▶ egyeztetés ▶ a két tábla tagjaiból álló bizottmány ▶ végleges szövegezés a Kancellária delegáltjaival

Külügyek intézése

A király és a nemesek közötti viták rendezése

Királyválasztás (1687-ig), koronázás (hitlevél)

Nádorválasztás

Bírói hatalom gyakorlása hűtlenségi perekben

Az országgyűlés menete

Előkészítő gyűlések

Az országgyűlés megnyitása, a trónbeszéd

A királyi előterjesztések és a sérelmek és kívánalmak

A törvényjavaslatok megtárgyalása

Szavazás (szavazatok mérlegelése / szavazatok számlálása)

A királyi előterjesztések és a sérelmek és kívánalmak

„Az országgyűlési tárgyalások a királyi előterjesztésekkel kezdődnek” (1662:1. tc.)

Sérelmek ♦ az érvényes törvények tiszteletben tartása

Kívánalmak ♦ a törvényes szabályozás megváltoztatása

Sérelmek és kívánalmak összeállítása ♦ országgyűlési bizottság – kerületi ülések

Alsótábla és felsőtábla ♦ nuncium / renunciium